

EN LA MORT DE GIULIA ADINOLFI

Maria Dolors Folch

E port al cor sens fum continu foc
Ausias March

El 21 de febrer va morir a Barcelona Giulia Adinolfi. Havia arribat a Barcelona des de Nàpols a començaments dels anys cinquanta com a jove i brillant hispanista que venia aquí per fer un treball d'investigació sobre el pensament espanyol al segle XVIII. El seu impressionant bagatge cultural, però sobretot el rigor i la profunditat dels seus treballs, la varen destacar tot seguit: anys després, el doctor Rubió recordava encara la impressió que li havien produït els solidíssims coneixements i l'autenticitat de la passió intel·lectual de «la senyoreta Adinolfi».

Ja aleshores tenia publicats alguns articles importants sobre **La Celestina** i sobre Cadalso i dedicà aquests primers anys a treballar sobre Antoni de Capmany i el pensament espanyol al segle de la Il·lustració (1).

El seu matrimoni l'any 57 amb Manuel Sacristán, intel·lectual marxista, militant comunista actiu i conegut públicament com a tal, va ser decisiu en la vida de Giulia, comunista ella mateixa i militant activa en el PCI des del 1945. Els anys següents van quedar marcats per la urgència de la lluita quotidiana, la duresa de la repressió i l'implacable tancament de tota sortida acadèmica: pocs són els escrits que ens queden de Giulia durant aquells anys, per altra banda fecunds i rics per a ella en tots els terrenys. Part de la seva activitat fou absorbida per la creació dels primers grups feministes i, malgrat que el seu nom no apareixia mai enlloc, fou l'ànima del moviment de dones democràtiques (2). Encara avui, els seus articles sobre feminisme, apareguts un d'ells a **Nous Horitzons** (i reproduït avui en aquesta revista) i l'altre a **mientras tanto** (3), es troben entre les aportacions més riques i coherents fetes al moviment feminista. Els anys 60 participà al Consell de Redacció de **Nous Horitzons** en la seva etapa millor, al costat de Manuel Sacristán, Josep Fontana i Francesc Vallverdú entre altres. Va prosseguir durant aquests anys la seva feina d'investigació si bé tot el seu treball ha quedat malauradament inèdit i en part inacabat, i, aquests últims temps, greument malalta ja, havia iniciat amb passió l'estudi sobre el procés incoat al segle XVI per la Inquisició a la beata Maria de Cazalla, acusada d'il·luminisme, rastrejant en aquest procés l'aparició d'un conjunt de valors femenins netament

oposats als valors dominants en el món masculí dels seus inquisidors. Des de l'any 68 va iniciar una activitat docent que acabà portant-la a la Universitat, que havia d'absorbir el més important del seu temps i que anava acompanyada d'una participació activa en el moviment universitari d'aquells anys.

La projecció pública de Giulia va quedar doncs molt espaiada al llarg dels anys, però la seva influència fou molt important sobre el grup d'intel·lectuals comunistes dels anys 60 i sobre els estudiants universitaris dels anys 70.

La primera cosa que impressionava d'ella era la seva vivesa, el seu continu estar alerta, pendent sempre de tot i de tothom. Vivesa produïda sobretot per una tensió interna mai no reduïda, autèntica vitalitat psíquica, fruit d'una sensibilitat extraordinària.

Profundament humanista, Giulia creia que la voluntat era una component bàsica del destí individual. I, com totes les seves restants qualitats psíquiques, la seva era una voluntat educada i cultivada. Rigorosa en extrem, coherent sempre, es tractava a ella mateixa amb la màxima exigència i d'aquí en sortia el seu sòlid equilibri i el seu interès viu i comprensiu per tota trajectòria personal que intentés viure de forma coherent amb els propis plantejaments.

En aquell món dels anys 60, trastocat per urgències genèriques que ho deformaven tot, on les misèries personals quedaven sovint disfressades sota grandiloqüents plantejaments fets en nom de la Història, Giulia portava sempre la batalla en un doble front: el seu propòsit fou el de lluitar alhora per la transformació global de la societat en tots els camps al seu abast i per la traducció d'aquests valors al terreny de la vivència individual de cada dia. Ella ens ensenyà que per molt alts que siguin els ideals pels quals

es lluita, a nivell individual no hi ha més vida, i per tant no hi ha més mesura, que la vida quotidiana. Giulia era la persona més roja que he conegut mai.

I així, tant en la vida de cada dia com en el terreny de la projecció pública, clandestina o no, i de la incidència ideològica, valorava per damunt de tot l'autenticitat i la combativitat. Lúcida i crítica, sempre a punt per destriar la complexitat de la confusió, afirmà amb força l'existència d'una cultura femenina netament diferenciada de la ideologia masculina dominant i afirmà la urgència de replantejar la conducta individual femenina no sobre la base del mimetisme de la conducta masculina tradicional, sinó a partir del reconeixement d'una diferent actitud vital, sòlidament arrelada, com diu ella mateixa, en «una major intimitat amb la vida i amb la naturalesa». Alegre, capaç de ser intensament feliç, i amb ganes de gaudir de la vida, l'epicureisme, que no era gens el seu tarannà, la divertia. Però, sensible en extrem, detestava la falta d'autenticitat i era capaç d'indignar-se amb força enfront de la hipocresia i del cinisme.

L'amistat de Giulia fou per a molts de nosaltres un element decisiu. I no parlo ara per aquells que vam arribar a ser-ne amics en el sentit més profund de la paraula, trobant en ella sempre una companyia crítica i lleial, rigorosa i tendra, d'una total fraternitat. Penso sobretot en la seva relació amb la majoria de persones que se li acostaven. Sovint em va sobtar que tots semblàvem millors davant d'ella. I és que, profundament rigorosa amb ella mateixa, mai banal, apel·lava sempre en els altres al més viu i al més generós que en ells hi havia. Donava molt i demanava molt a canvi i això creava entorn d'ella una relació sempre rica.

Greument malalta des de feia quatre anys, plenament sabedora de la inexorabilitat del seu mal, va lluitar amb una presència d'ànim admirable per mantenir vives les arrels afectives, intel·lectuals i revolucionàries. Valgui com a exemple d'aquesta afirmació el fet que els seus dos últims articles a **mientras tanto** —un d'ells en el n° 2 que encara està en premsa— aparegueren quan una paràlisi total la tenia ja clavada al llit i només li quedava la parla com a únic mitjà de comunicació.

Solidàriament acompanyada de l'absolut respecte i la total tendresa dels seus, l'autenticitat i combativitat del seu final, consumit els últims dies entre la doble necessitat de preparar-se per morir i lluitar per viure, és per a tots nosaltres un exemple que ens commou i que ens acompanyarà sempre. ●

1. V. article de J. C. Mainer, «Recuerdo de Giulia Adinolfi», a **La Vanguardia** (5-III-1980).

2. V. article de C. Vilaginés, «Una vida com a exemple», a **Treball** (28-II-80).

3. «Sobre las contradicciones del feminismo», **mientras tanto**, n° 1.

Nota preliminar

En tornar a llegir, al cap de deu anys, aquest text, el primer que crida l'atenció són les insuficiències i les limitacions dels plantejaments que es feien aleshores, el canvi profund de les condicions en què avui es posa la qüestió feminista i, per tant, l'envelliment d'aquelles propostes. Així i tot, a pesar de la deterioració evident provocada pel temps, penso que aquest text encara conserva un cert valor.

En primer lloc, el valor d'un document històric. Sobre aquest, val la pena de reflexionar-hi en un moment en què la participació de les dones d'aquest país en la lluita antifranquista de vegades és jutjada, per part de militants feministes, com un moment irrellevant —o, fins i tot, si no negatiu, desviant— en el procés de presa de consciència de la seva específica explotació. Després de la guerra i la derrota, va néixer a Espanya una primera reflexió col·lectiva sobre la condició femenina estretament relacionada amb la participació de les dones en la lluita general. El text, en efecte, més que no pas l'expressió d'un punt

“**E**s significatiu l'interès actual que per la «dona» —i, per tant, per les masses femenines— demostren nuclis polítics i parapolítics importants, sobretot catòlics, en revistes, publicacions, etc. Aquest interès, a més d'expressar la temptativa, per part de certs grups, de revisar actituds i sensibilitats anacròniques, fins i tot a Espanya, enfront del problema de la dona dins la societat actual, revela al mateix temps com aquestes forces consideren importants i disponibles les masses femenines.

De tota manera, per afirmar que la «disponibilitat» de les dones avui ha canviat, no cal recórrer a aquesta prova indirecta. Hi ha senyals evidents d'una naixent inquietud política entre les dones. És a dir, existeix una difusa —bé que sovint encara genèrica— voluntat de participació activa, de compromís responsable, d'iniciativa política. La importància —i la garantia— d'aquests primers senyals d'una revifalla política de les dones